

Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Κρήτης

Αντώνης Σαμαράκης

*«... όσο υπάρχουν δυο άνθρωποι, υπάρχει μια βεβαιότητα...
όσο υπάρχουν δυο άνθρωποι, υπάρχει ένα ΑΡΝΟΥΜΑΙ»*

Ημερολόγιο
2007

*Α*ντώνης Σαμαράκης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1919. Σπούδασε Νομικά. Από το 1935 υπήρξε υπάλληλος στο Υπουργείο Εργασίας. Με ειδικές αποστολές ταξίδεψε σε πολλές χώρες του κόσμου. Στη διάρκεια της κατοχής (1940-44) συμμετείχε στην Αντίσταση.

Το 1944 πιάστηκε από τους Γερμανούς και καταδικάστηκε σε θάνατο. Ύστερα από περιπέτειες κατάφερε να ξεφύγει. Το 1963 παραιτήθηκε από τη θέση του στο Υπουργείο. Το 1965 τιμήθηκε με το «Βραβείο Μυθιστορήματος των 12». Το 1982 τιμήθηκε με το βραβείο «Ευρωπαϊκά» που τη χρονιά αυτή ήταν αφιερωμένο στην Ελλάδα.

Από το 1954 ως το 1965 έχουν εκδοθεί πέντε βιβλία του: «ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΕΛΠΙΣ» (διηγήματα) 1954, «ΣΗΜΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ» (μυθιστόρημα) 1959, «Η ΖΟΥΓΚΛΑ» (διηγήματα) 1960, «ΑΡΝΟΥΜΑΙ» (διηγήματα) 1961, «ΤΟ ΛΑΘΟΣ» (μυθιστόρημα) 1965. Το 1973 εκδίδεται «ΤΟ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ» (διηγήματα). Το 1992 εκδίδεται «Η ΚΟΝΤΡΑ» και το 1998 εκδίδεται το «ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ».

Τα έργα του Σαμαράκη μεταφράστηκαν και κυκλοφορούν σε πάρα πολλές χώρες του κόσμου, σε αλληπάλληλες εκδόσεις.

Το μυθιστόρημα «Το Λάθος» γυρίστηκε ταινία από την τηλεόραση της Ιαπωνίας. Επίσης το ίδιο μυθιστόρημα γυρίστηκε σε ταινία από τον σκηνοθέτη Πήτερ Φλάϊσμαν με πρωταγωνιστές το Μισέλ Πικολί και τον Ούγκο Τονιάτσι.

Πέθανε το 2003.

«... Στη λογοτεχνία έχουμε να κάνουμε με τα αιώνια, τα παντοτινά ανθρώπινα, πολύ ανθρώπινα, πράγματα και συναισθήματα: την αγάπη, τον έρωτα, τη φιλία, τις καθημερινές χαρές, τον ίδιο πάντα προαιώνιο θάνατο, αλλά την ίδια στιγμή, συγχρόνως, τη ζωή μας ολόκληρη τη διαπερνάει το τραγικό ρίγος της Χιροσίμα και των ζοφερών προοπτικών που απειλούν θανάσιμα τον κόσμο μας...

... Πώς είναι δυνατό να δεχτεί ο συγγραφέας αδιαμαρτύρητα, με απάθεια, να είναι το ακροατήριό του, οι αναγνώστες του, να είναι οι νεκροί ενός νέου παγκόσμιου πολέμου; Ή οι σκλάβοι φασιστικού, ολοκληρωτικού καθεστώτος; Ή οι ζωντανοί νεκροί από πείνα;

Ο συγγραφέας πρέπει να δουλεύει ως ερεθισμός εγρήγορσης της κοινής γνώμης. Να μην την αφήνει να συνηθίζει τα κακώς κείμενα. Από την ίδια τη φύση της αποστολής του, ο συγγραφέας είναι ανήσυχος, απροσκύνητος στις εξουσίες του κόσμου τούτου. Έτσι οφείλει να νιώθει και να πράττει, σε εξέγερση να καλεί, να υποκινεί ενάντια σε ό,τι είναι σάπιο, βρώμικο, απάνθρωπο, αντιανθρώπινο.

Αλλά δε φτάνει μόνο να περιγράφει σωστά και τίμια ο συγγραφέας όσα απαράδεκτα βλέπει γύρω του. Δε φτάνει μόνο να διαμαρτύρεται, να καταδικάζει. Οφείλει ακόμα, με τρόπους λογοτεχνικούς πάντα, να δίνει συγκεκριμένη ελπίδα.

Να μην περιμένουμε όμως θαύματα από την επίδραση της λογοτεχνίας στη σκέψη και την όλη πορεία των άλλων. Και μάλιστα θαύματα από τη μια στιγμή στην άλλη. Η δράση της λογοτεχνίας είναι βραδυφλεγής, διαποτίζει σιγά-σιγά τη συνειδησή μας, την καρδιά μας. Μας δημιουργεί ανησυχίες γόνιμες, όχι απλώς πνευματικές με τη στενή έννοια, αλλά ανησυχίες τέτοιες που απλώνονται σε όλο το φάσμα της ζωής, στο χώρο τόσο του μέσα μας κόσμου όσο και του κόσμου που μας περιβάλλει. Έτσι βλέπουμε με άλλο μάτι ό,τι ως τώρα το προσπερνούσαμε σαν να μη συμβαίνει τίποτα. Χωρίς καλά καλά να το καταλάβουμε, ανάβει στην ψυχή μας μια μικρή φωτιά διαμαρτυρίας, εξέγερσης για ό,τι προσβάλλει, υποβαθμίζει την ανθρώπινη περίπτωση. Η φωτιά αυτή ολοένα δυναμώνει. Το καινούριο, που τώρα νιώθουμε, ξυπνάει το αγωνιστικό στοιχείο...»

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, Η ευθύνη του συγγραφέα στην εποχή μας, περ. Διαβάζω, τ. 49, 1982)

Η σχολική κοινότητα του Πειραματικού Λυκείου με τον ανθρώπινο, ελεύθερο κι αγωνιστικό λόγο του **Αντώνη Σαμαράκη** εύχεται το 2007 να είναι ευτυχισμένο και δημιουργικό για όλους.

Το εξώφυλλο του ημερολογίου μας φιλοτέχνησε
ο ζωγράφος-εκπαιδευτικός κ. Εμμανουήλ Παπαγιαννάκης.

«Κάνα ανιλό»

Θέλω να γράψω κάτι απλό και τρυφερό,
σαν δυο παιδιά που χέρι-χέρι πάνε·
όπως ένα φεγγάρι επάνω στο νερό.
Ένα τραγούδι βέβαια πρέπει νά 'ναι...

.....

Δώσε μου, Κύριε, δύναμη για κάτι που
θα γαληνέψει την ψυχή μου τόσο,
και να βρεθούνε κάποιοι κάποτε να ειπούν
τίποτ' άλλο δεν είχα να σου δώσω,

ένα τραγούδι μόνο, κι όμως τ' αγαπώ
που είναι εκατό τοις εκατό δικό σου,
ένα τραγούδι σε παιδιάστικο σκοπό
οπού οι σοφοί της Γης να μη το νιώσουν,

ένα τραγούδι τέτοιο, μια απλή καρδιά,
δεν είναι βέβαια κάτι που ν' αρέσει,
φτάνει που θα το καταλάβουν τα παιδιά
κι όσοι πολύ στον κόσμο έχουν πονέσει.

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, 1947)

Ιανουάριος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Φεβρουάριος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

«Μια νύχτα...»

«... *Ν*α μπορούσε να της μιλήσει! Να μπορούσε να μιλήσει σ' έναν οποιονδήποτε άνθρωπο! Να του ανοίξει την καρδιά του! Να του πει τι του συμβαίνει.

– Έννοια σας και το ξέρω εγώ τι σας συμβαίνει: αγαπάτε τη μοναξιά!

Είχε κάνει λάθος κι αυτή, όπως και οι άλλοι που είχανε ως τότε σκεφτεί γι' αυτόν με τον ίδιο τρόπο. Αυτό που του συνέβαινε δεν ήτανε πως αγαπούσε τη μοναξιά. Ίσια ίσια, τη μισούσε τη μοναξιά! Ήθελε να 'ναι κοντά στους ανθρώπους, δίπλα τους, να σκύψει πάνω στην αγωνία τους, να κάνει το χρέος του στους βασανισμένους ανθρώπους του καιρού του. Μα ήτανε κάτι που τον εμπόδιζε...

... Είχε σκεφτεί πάνω στη ζωή. Γύρευε να δει την αλήθεια. Το αληθινό πρόσωπο της ζωής. Και είδε! Μα τότε ανακάλυψε πως είχε μείνει μόνος. Είχε μπει στην περιοχή μιας εσωτερικής μοναξιάς. Ήθελε να βγει από τη μοναξιά του, τη μισούσε. Δεν έχουμε το δικαίωμα, σκεφτότανε, να μένουμε μόνοι στον καιρό που ζούμε. Οι άνθρωποι μας περιμένουν, μας αναζητάνε! Κι αν δεν μπορούμε να τους κάνουμε ευτυχισμένους, μπορούμε ωστόσο να τους ανοίξουμε την καρδιά μας και να τους πούμε πως αυτή η ζωή δε μας αφήνει να ησυχάσουμε, πως είμαστε κοντά τους, δίπλα τους, μέτοχοι κι εμείς στην κοινή αγωνία...

... Είχε σκεφτεί πάνω στη ζωή. Είχε σκύψει πάνω στη ζωή, έτσι σα να είχε σκύψει πάνω σε μια βαθιά άβυσσο, και τότε είδε φοβερά πράγματα, ύστερα δεν μπορούσε να μιλήσει, η φωνή του είχε παγώσει.

Ποτέ άλλοτε, σκέφτηκε, οι στέγες των σπιτιών μας δεν ήτανε τόσο κοντά η μια στην άλλη όσο είναι σήμερα, κι όμως ποτέ άλλοτε οι καρδιές μας δεν ήτανε τόσο μακριά η μια από την άλλη όσο είναι σήμερα. Η μοναξιά που ένιωθε δεν ήτανε μια ατομική περίπτωση. Ένιωθε πως είναι η μοίρα του σημερινού ανθρώπου. Ποτέ άλλοτε όσο σήμερα δεν ήτανε τόσο βαθιά η μοναξιά του ανθρώπου μπροστά στον άνθρωπο! »

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, Ζητείται Ελπίς, 1954)

«Ένα παιδί γράφει στο Θεό»

«.....»

Όμως, την επίθεσή μου τη διακόπτω για λιγάκι,
γιατί μέσα μου είναι κάτι... κατιτί σαν προσευχή.
Όλ' οι στρατηγοί του κόσμου, δώσε, Θεέ μου, νά 'χουν τώρα
τα μουστάκια τους σκιστάρει μ' ένα καρβουνάκι, και
το σπαθί τους που τραβάνε στη μεγάλη τους τη φόρα,
δώσε, Θεέ μου, νά 'ναι μόνο από αθώο κοντραπλακέ.
Δώσε ακόμα να μην έχουν στο μυαλό τους άλλη έννοια,
τα κουμπιά τους να γυαλίζουν της μεγάλης τους στολής
και να οδηγούν στη μάχη στρατιωτάκια μολυβένια
μέσ' από τ' άσπρα και τα μαύρα τα πλακάκια της αυλής».

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ)

Μάρτιος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Απρίλιος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

30

«Το ποτάμι»

Είχε βρει μια ευκαιρία και τράβηξε κατά το ποτάμι. Το πρωινό ήτανε θαύμα! Αν ήτανε τυχερός και δεν τον παίρνανε μυρουδιά... Να πρόφτανε μονάχα να βουτήξει στο ποτάμι, να μπει στα νερά του, τα παρακάτω δεν τον νοιάζανε...

... Κολυμπούσε πότε μπρούμυτα, πότε ανάσκελα. Αφηνότανε να τον πηγαίνει το ρεύμα. Έκανε και μακροβούτια...

Ήταν ένα παιδί τώρα αυτός ο φαντάρος, που δεν ήτανε παρά εικοσιτριώ χρονώ κι όμως τα δυόμισι τελευταία χρόνια είχαν αφήσει βαθιά ίχνη μέσα του...

... Μπροστά του, πήγαινε τώρα ένα κλαδί που το έσερνε το ρεύμα. Βάλλθηκε να το φτάσει μ' ένα μονάχα μακροβούτι. Και το κατάφερε. Βγήκε από το νερό ακριβώς δίπλα στο κλαδί. Ένωσε μια χαρά! Αλλά την ίδια στιγμή είδε ένα κεφάλι μπροστά του, κάπου τριάντα μέτρα μακριά.

Ξανάγινε αμέσως αυτός που ήτανε και πρωτύτερα: ένας φαντάρος που είχε κιόλας δυόμισι χρόνια πόλεμο, που είχε έναν πολεμικό σταυρό, που είχε αφήσει το τουφέκι του στο δέντρο.

Σήκωσε το τουφέκι του αυτός, σημάδεψε. Του ήτανε πάρα πολύ εύκολο να του φυτέψει μια σφαίρα στο κεφάλι. Ο Άλλος ήτανε σπουδαίος στόχος έτσι καθώς έτρεχε ολόγυμνος, κάπου είκοσι μέτρα μονάχα μακριά.

Όχι, δεν τράβηξε τη σκανδάλη. Ο Άλλος ήταν εκεί, γυμνός όπως είχε έρθει στον κόσμο. Κι αυτός ήταν εδώ, γυμνός όπως είχε έρθει στον κόσμο.

Δεν μπορούσε να τραβήξει. Ήτανε και οι δύο γυμνοί. Δύο άνθρωποι γυμνοί. Γυμνοί από ρούχα. Γυμνοί από ονόματα. Γυμνοί από εθνικότητα. Γυμνοί από τον χακί εαυτό τους.

Δεν μπορούσε να τραβήξει. Το ποτάμι δεν τους χώριζε τώρα, αντίθετα τους ένωνε.

Δεν μπορούσε να τραβήξει. Ο Άλλος είχε γίνει ένας άλλος άνθρωπος τώρα, χωρίς άλφα κεφαλαίο, τίποτα λιγότερο, τίποτα περισσότερο.

Χαμήλωσε το τουφέκι του. Χαμήλωσε το κεφάλι του. Και δεν είδε τίποτα ως το τέλος, πρόφτασε να δει μονάχα κάτι πουλιά που φτερουγίσανε τρομαγμένα σαν έπεσε από την αντικρινή όχθη η τουφεκιά, κι αυτός, γονάτισε πρώτα, ύστερα έπεσε με το πρόσωπο στο χώμα».

Ξιλογραφία
 γιά τό διήγημα
 «Ο ΗΛΙΟΣ
 ΕΚΑΙΓΕ ΠΟΛΥ...»

Ξιλογραφία
 γιά τό διήγημα
 «... ΚΑΙ ΩΡΑΝ
 7.15 Μ.Μ.»

«Το παράθυρο»

«... Όχι, δεν είμαστε μόνοι εμείς οι άνθρωποι», λέει, οι σταγόνες της βροχής μπερδεύονται στο πρόσωπό του με δάκρυα.

«Εκεί που ήμουν έτοιμος να βουλιάξω στην απελπισία, μού δώσατε την ελπίδα, τη χαρά που τόσο καιρό περίμενα. Όχι, δεν είναι μοίρα μας η μοναξιά. Δεν είμαστε καταδικασμένοι σε μοναξιά. Όταν λέμε ο ένας στον άλλον «Καλημέ-

ρα», όταν λέμε «Καληνύχτα», δεν είναι μόνο με τα χείλη – είναι με την καρδιά! Τώρα που μου δώσατε το χέρι για να μου πείτε «Καληνύχτα», μου δώσατε τη βεβαιότητα που έψαχνα. Δεν είμαστε μόνοι, όχι! Αυτό το σφίξιμο του χεριού είναι... είναι χαρά, χαρά!»

Η βροχή έχει τώρα αλλάξει ένταση, τα φώτα κάτω στην πόλη έχουν τώρα καινούριες αποχρώσεις, ο τμηματάρχης δεν κάνει καμιά κίνηση να φύγει, μένει εκεί, μπροστά στο ανοιχτό παράθυρο, μπροστά σ' ένα παράθυρο που ανοίχτηκε με δύναμη και του αποκάλυψε κάτι που δεν είχε ποτέ σκεφτεί, κάτι που δεν είχε ποτέ υποψιαστεί, και τώρα δεν μπορεί αλλά και δε θέλει να τραβήξει το χέρι του που το έχει ακουμπήσει σ' ένα άλλο χέρι εκεί που πήγε να το ακουμπήσει στο περβάζι, δηλαδή εντελώς τυχαία, δηλαδή κατά λάθος».

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, Η Ζούγκλα, 1966)

Μάιος

Ιούνιος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

«Ζητείται ελπίς»

« - Δεν υπάρχει πλέον ελπίς!

Του φάνηκε φοβερό που ήταν χωρίς ελπίδα. Είχε την αίσθηση πως οι άλλοι στο καφενείο τον κοιτάζανε κι άλλοι από το δρόμο σκέφτονταν και ψιθυρίζανε μεταξύ τους: «Αυτός εκεί δεν έχει ελπίδα!» Σα να ήταν έγκλημα αυτό. Σα να είχε ένα σημάδι πάνω του που το μαρτυρούσε. Σα να ήτανε γυμνός ανάμεσα σε ντυμένους.

Σκέφτηκε τα διηγήματα που είχε γράψει, δίνοντας έτσι μια διέξοδο στην αγωνία του. Άγγιζε θέματα του καιρού μας: τον πόλεμο, την κοινωνική δυστυχία... Ωστόσο, δεν το αποφάσιζε να τα εκδώσει. Φοβότανε! Φοβότανε την ετικέτα που θα του δίνανε σίγουρα οι μεν και οι δε. Όχι, έπρεπε να τα βγάλει. Στο διάλογο η ετικέτα! Αυτός ήταν ένας άνθρωπος, τίποτε άλλο. Ούτε αριστερός ούτε δεξιός. Ένας άνθρωπος που είχε ελπίσει άλλοτε, και τώρα δεν έχει ελπίδα, και που νιώθει χρέος του να το πει αυτό. Βέβαια, άλλοι θάχουν ελπίδα, σκέφτηκε. Δεν μπορεί παρά νάχουν.

Ξανάριξε μια ματιά στην εφημερίδα: η *Ινδοκίνα*, η «*Κοσμική Κινήσις*», το *ρεσιτάλ πιάνου*, οι δυό αυτοκτονίες για οικονομικούς λόγους, οι «*Μικρές Αγγελίες*»...

ZHTEITAI γραφομηχανή...

ZHTEITAI ραδιογραμμόφωνον...

ZHTEITAI τζιπ εν καλή καταστάσει...

ZHTEITAI τάπης γνήσιος περσικός...

Έβγαλε την ατζέντα του, έκοψε ένα φύλλο κι έγραψε με το μολύβι του:

ZHTEITAI ελπίς...»

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, *Ζητείται Ελπίς*, 1954)

Ο Αντώνης Σαμαράκης στα Ευρωπαϊκά

«... EN ONOMATI: πρέπει επιτέλους να λήξει η τραγική φάρασα.

EN ONOMATI: δεν πάει άλλο, φτάνει πια, η από την ίδια τη φύση της ελεύθερη ανθρώπινη προσωπικότητα πρέπει να σπάσει τα δεσμά των EN ONOMATI.

EN ONOMATI: τα παιδιά εμείς, οι νέοι εμείς, είμαστε στην πρώτη γραμμή του αγώνα κατά των EN ONOMATI.

EN ONOMATI: δίνουμε σήμερα το σύνθημα της ασταμάτητης, της απροσκόνητης μάχης εναντίον όλων των EN ONOMATI».

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, *En Onómati*, 1998)

Ιούλιος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Αύγουστος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

«Αρνούμαι»

«... Το πρώτο, είναι η Αντίσταση... η Αντίσταση σ' αυτόν εδώ τον παράλογο κόσμο... ναι, το πρώτο είναι να πω ΑΡΝΟΥΜΑΙ σ' αυτόν εδώ τον παράλογο κόσμο... αλλά και μαζί να πω ΑΡΝΟΥΜΑΙ στο θάνατο, στην υποταγή... στη φυγή... στη λιποταξία».

Μια συγκεχυμένη βουή ερχότανε από το βάθος... η πόλη ανάσαινε μες στη νύχτα... η ζωή κυκλοφορούσε στους μεγάλους δρόμους και στους μικρούς δρομους... η ζωή, η ζωή που άξιζε γι' αυτή να σταθεί σαν Κυναίγειρος με τα δόντια και να πει ΑΡΝΟΥΜΑΙ στο θάνατο, να πει ΑΡΝΟΥΜΑΙ στην άρνηση της ζωής... η ζωή που άξιζε γι' αυτή να σταθεί πάνω στη βεβαιότητα που τώρα είχε... να σταθεί και να παλέψει για να γίνει αυτή η ζωή επιτέλους λιγότερο άσχημη... λιγότερο ασφυχτική... για να γίνει αυτός εδώ ο κόσμος ένας καινούριος... ένας κόσμος αλλιώτικος... ένας κόσμος που επιτέλους θα δώσει σ' όλους τους ανθρώπους ελευθερία και ειρήνη και ψωμί...

«Όσο υπάρχουν δυό άνθρωποι... όσο υπάρχουν δυό άνθρωποι, υπάρχει μια βεβαιότητα... όσο υπάρχουν δυό άνθρωποι, υπάρχει ένα ΑΡΝΟΥΜΑΙ», είπε και στάθηκε.

Το ποτάμι, δεξιά του, κατέβαινε ολοένα με δύναμη. Το ποτάμι, ο παιδικός του φίλος.

Πήγε να πάρει τα τσιγάρα του, και τραβώντας το πακέτο, γλίστρησε από το τσεπάκι του σακακιού το μπικ, αυτό το μπικ με μαύρο μελάνι που πριν από λίγο είχε γράψει το «Σημείωμα».

Έσκυψε, το πήρε... Αριστερά του, πλάι του, υψώνονταν οι ψηλοί γκριζοί τοίχοι... οι καπναποθήκες είχανε πάντα τους ίδιους ψηλούς γκριζούς τοίχους... αυτός είχε πάντα την ίδια δύναμη για Αντίσταση.

Έσκυψε, πήρε το μπικ... πήγε προς τον τοίχο της καπναποθήκης... με κεφαλαία νευρικά γράμματα, ακριβώς σαν και τότε στην Κατοχή, έγραψε:

ΑΡΝΟΥΜΑΙ»

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, Αρνούμαι, 1961)

«Σκέψεις για την ελευθερία»

«*Η* Ελευθερία είναι θέμα ζωής, που αφορά τον κάθε άνθρωπο χωριστά, αλλά και όλους μαζί. Δεν μπορείς να κοιμάσαι ήσυχος με τη σκέψη πως δεν είναι η δική σου ελευθερία που απαλλοτριώθηκε, πως είναι του γείτονα. Αύριο θά 'ναι η σειρά σου.

Στο χώρο της ελευθερίας δεν υπάρχουν στεγανά διαμερίσματα, όπου να κρυφτείς και να γλιτώσεις. Ο Ολοκληρωτισμός δρα όπως η ραδιενέργεια: διαχέεται παντού, και στην πιο απόμακρη γωνιά, στο τέλος κανένας δε θα μείνει αλώβητος.

... Οι νέοι άνθρωποι του καιρού μας είναι η πιο ουσιαστική ελπίδα πως η ελευθερία δε γίνεται να εξαφανιστεί από προσώπου γης. Το δείχνουν κάθε μέρα πως δε φοβούνται να αγαπούν την ελευθερία, πως δε φοβούνται να είναι ελεύθεροι.»

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, Σκέψεις για την Ελευθερία, περ. «Δημιουργίες», τ. 11-12, Μάρτιος-Απρίλιος 1971)

Σεπτέμβριος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Οκτώβριος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

«Το Χελιδόνι και η Κοκκινοσκουφίτσα»

«.....»

Είναι δεν είναι δύο βδομάδες που έχουν έρθει σ' αυτό το μουχλιασμένο υπόγειο απο το μικρό αλλά λουσμένο στον ήλιο και στον αέρα σπιτάκι που έμεναν ως τότε οι τέσσερις, ο πατέρας, η μάνα, η Κοκκινοσκουφίτσα και η αδελφή της. Ήρθαν όμως έτσι τα πράγματα που αναγκάστηκαν τα δυο παιδιά να μετακομίσουν εδώ άρον-άρον. Στενόχωρα είναι, πνίγονται στους τέσσερις σταμπαρισμένους από την υγρασία τοίχους. Πάλι καλά που το ανακάλυψαν το απομονωμένο τούτο υπόγειο, αυτή μαζί με το Χελιδόνι της το ανακάλυψαν. Το σπίτι που ήταν άλλοτε από πάνω είχε γίνει στάχτη, το υπόγειο τα χάλια του, μισοερειπωμένο, σώζονται πάντως οι τοίχοι, η οροφή, τοτσιμεντένιο πάτωμα, ο φεγγίτης, η ξεχαρβαλωμένη πόρτα που έχει ωστόσο κλειδαριά αλλά και κλειδί. Όσο για τη γύρω περιοχή, τετράγωνα ολόκληρα, ισοπεδωμένα τα πάντα, κομμάτια και θρύψαλα. Κάποτε έμεναν εδώ πολλές χιλιάδες ανθρώπινα πλάσματα, ήταν εδώ η ζωή, τώρα εδώ είναι ο θάνατος.

Είναι όμως και κάτι που της δίνει χαρά: το ποτάμι. Το παλιό τους σπίτι ήταν μακριά από το ποτάμι που κόβει στα δύο τη μικρή τους πόλη. Αλλά το υπόγειο είναι μόλις είκοσι μέτρα από το ποτάμι. Α, τι χαρά της δίνει, πώς της γαληνεύει την ψυχή όσο το ακούει να βγάζει βόλτα τα νερά του, τη νύχτα τη νανουρίζει τόσο μα τόσο στοργικά, τρυφερά, όπως άλλοτε η μανούλα της.

Αλλά προχτές, νύχτα, το ποτάμι ήταν στις κακές του, κακόκεφο, αγρίεψε μ' αυτές τις ανοιξιάτικες μπόρες που ξεσπάνε μέρα παρά μέρα σχεδόν, τα νερά του τρύπωσαν στο υπόγειο, με τα πολλά κατάφεραν να τα αδειάσουν.

Θα ήθελε βέβαια να το χαίρεται από κοντά, να το καμαρώνει, να κάθεται με τις ώρες στην καρβουνιασμένη από τις οβίδες και τα φλογοβόλα όχθη, να του μιλάει, να του λέει τον πόνο της, να του ψιθυρίζει και το μυστικό της για το Χελιδόνι της με τα μακριά καστανόξανθα μαλλιά... Και να του δίνει φιλία, έτσι όπως μόνο ένα παιδί μπορεί να έχει τέτοια αγάπη για ένα ποτάμι. Αλλά από κοντά δεν γίνεται, για την ώρα τουλάχιστον, όταν καταλαγιάσει -αχ, πότε;- ο τυφώνας του εμφύλιου σπαραγμού, τότε... τότε, δεν θα είναι πια στο ποτάμι, στην άλλη όχθη, «ο εχθρός», θα είναι και πάλι όλοι το ίδιο, οι άνθρωποι της μικρής τους πόλης, τίποτ' άλλο.

.....»

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ)

«Σήμα Κινδύνου»

«... δεν είχαν ανησυχία αυτοί οι άνθρωποι, το τρένο έτρεχε, έτρεχε, 120 χιλιόμετρα μίνιμουμ, 120 χιλιόμετρα μίνιμουμ, ο πόλεμος, ο πόλεμος, ο πόλεμος, η πείνα, η πείνα, φτάνει! φτάνει! ήταν ήσυχοι αυτοί οι άνθρωποι, αλλά δεν είχαν δικαίωμα να είναι ήσυχοι, δεν είχαν δικαίωμα να είναι ήσυχοι, παραπάνω από τον κίνδυνο του πολέμου είναι ο κίνδυνος να είμαστε χωρίς ανησυχία εμπρός στον πόλεμο, παραπάνω από τον κίνδυνο της πείνας είναι ο κίνδυνος να είμαστε χωρίς ανησυχία εμπρός στην πείνα, ναι, αυτός είναι ο κίνδυνος, ο ουσιαστικός κίνδυνος, ο κίνδυνος υπ' αριθμόν 1, "Τρώγετε φρούτα, χαρίζουν ομορφιά και υγεία", το τρένο έτρεχε, το τρένο έτρεχε, ήταν ήσυχοι αυτοί οι άνθρωποι, ήσυχοι, αλλά δεν εί-

Με τη γυναίκα του Ελένη στο Ανατολικό Βερολίνο (1980)

χαν δικαίωμα να είναι ήσυχοι, δεν είχαν δικαίωμα να είναι ήσυχοι, εδώ ακριβώς είναι ο κίνδυνος, εδώ ακριβώς είναι ο κίνδυνος, το τρένο έτρεχε, έτρεχε, ναι, ο κίνδυνος υπ' αριθμόν 1 είναι να σβήσει στις καρδιές των ανθρώπων η ανησυχία, να σβήσει η Αγία Ανησυχία, όχι να σβήσει, όχι να σβήσει, αυτός είναι ο κίνδυνος, ο κίνδυνος, ο κίνδυνος, όρμησα και τράβηξα το ΣΗΜΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ».

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ, Σήμα κινδύνου, 1959)

Νοέμβριος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Δεκέμβριος

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

«Ο Σαμαράκης»

«*Ε*ίναι μερικοί άνθρωποι, που τους θεωρείς κοντινούς σου, δικούς σου, ακόμη κι αν δεν έχεις ανταλλάξει μαζί τους ούτε και μια «καλημέρα». Κάτι, στη δημόσια συμπεριφορά τους -πράξεις, λόγια, χειρονομίες, πρόσωπο, ντύσιμο- σε πείθει, πως οι άνθρωποι αυτοί, που δεν κορδώνονται, κι ας αξίζουν πολύ περισσότερο από τους κορδωμένους, είναι ατόφιοι, γνήσιοι, μπεσαλήδες, καθαροί.

Ένας τέτοιος άνθρωπος, σίγουρα είναι ο Αντώνης Σαμαράκης. Με το που διαβάξεις ένα βιβλίο του κι ύστερα τον βλέπεις, στην τηλεόραση, στην εφημερίδα, στο δρόμο, καταλαβαίνεις, ότι συγγραφέας και έργο πάνε χέρι-χέρι. Δεν πατάει ο συγγραφέας στο έργο για να δείξει ψηλότερος. Ούτε ανεμίζει αυτό το έργο, για ν' αποκτήσει, ο ίδιος, διαβατήριο για κάπου. Γιατί, τέτοια διαβατήρια, ο Αντώνης δεν τα χρειάζεται.

Στην ταβέρνα, όπου θα πάει, με τους φίλους του, πίνει, καπνίζει, λέει καλαμπούρια, μελαγχολεί, όπως όλοι μας. Ούτε μια λέξη, για συγγραφή, έργα, επανεκδοσεις, βραβεία, μεταφράσεις. Πολλές κουβέντες, όμως, ανθρώπινες και ζεστές, με τα γκαρσόνια. Και δυο μισόκιλα, κατά τα πατροπαράδοτα, στο άγνωστο ζευγαράκι του διπλανού τραπεζιού ή στο μοναχικό φοιτητή της γωνιάς.

Ήθελα να πω, με δυο λόγια, ότι ο Αντώνης Σαμαράκης που, χωρίς υφηλές γνωριμίες, κόμματα, εφημερίδες, κυκλώματα, μπόρεσε να επιβληθεί, σα συγγραφέας, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά κι έξω, ο Σαμαράκης των «Ευρωπαϊκών» και του μεγάλου βραβείου τους, είναι, πάνω απ' όλα, ο Αντώνης. Γι' αυτό και πολλοί απλοί άνθρωποι, σε τούτο τον τόπο, νιώθουν συγκινημένοι, τρεις μέρες τώρα. Νιώθουν, σα να βραβεύθηκαν κι αυτοί, στις Βρυξέλλες, αφού ο Αντώνης είναι δικός τους».

(ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Ματιές, 1983)

Μπαρουχί
Καραγιάννης
2006